

“D” GRUBU SERGİLERİ

1933 senesi Eylül'ünde Cihangir'deki Yavuz Apartmanının 5'inci katında ressam Zeki Faik İzer'in evinde beş ressam ve bir heykeltıraş toplanarak bir sanat cemiyeti teşkil ettiler ve adını "d" grubu koydular. "d" grubu ilk sergisini 8 Teşrin-evvel (Ekim) 1933'de Beyoğlu'nda Narmanlı Hanının altındaki Mimoza şapka mağazasında açtı. Yalnız desenlerden ibaret olan bu sergi, mağazanın alt ve üst kat salonlarını doldurmuştu. Grubun azaları, daima olduğu gibi alfabe sırası ile şunlardı: Nurullah Berk, Abidin Dino, Zeki Faik İzer, Elif Naci, Cemal Tollu ve heykeltıraş Zühtü Müridoğlu. Bu sergide 160 parça desen teşhir edilmişti. Türkiye'de resim sergilerinin artık parasız gezilmesi bu sergiden itibaren başlar.

"d" grubu ikinci sergisini 19 Kânunsani (Ocak) 1934'te Beyoğlu Halkevi'nin üst kat salonlarında yaptı. Gene aynı kadro ile 48 parça yağlı ve sulu boya eser teşhir olundu.

Üçüncü sergi 8 Haziran 1934'te Taksim'de Belediye Gazinosunun köşesinde bulunup bugün yıkılmış olan eski Dağcılık Kulübü'nde açılmıştı. Sergide gene bu altı sanatkarın eserleri görülmekte idi. Açılma merasimine şair Necip Fazıl Kısakürek ile grup mensuplarından ressam Nurullah Berk birer konuşma yaptılar. Aynı sergide azadan olmadığı halde gruba karşı sevgi ve yakınlık gösteren rahmetli Cemal Nadir Güler de seçilmiş karikatürleri ile bir köşe yapmış ve sergiye diğerlerinden farklı bir hareket ilave etmiş bulunuyordu.

Dördüncü sergi 27 Birincikânun 1934'te Beyoğlu'nda Galatasaraylılar Yurdu'nda açılmıştır. 110 eserle açıl-

an bu sergide grup kadrosunun Bedri Rahmi Eyüboğlu ve Turgut Zaim'in iltihakiyle sekize baliğ olduğunu görüyoruz. Peyami Safa Yeni Resim hakkında bir konferans vermiş ve sergi İkincikânun'un 7'sine kadar açık kalmıştır.

1935 senesi zarfında "d" grubu Atina, Moskova, Peşte, Viyana, Leningrad, Bükreş gibi Avrupa'nın kültür merkezlerinde birer sergi açmış ve beynelmilel matbuatta büyük akisler uyandırmıştır.

Grup, beşinci sergisini 20 Temmuz 1935'te o zaman Şehir Tiyatrosunun komedi kısmının temsillerine tahsis edilen Halep çarşısındaki eski Fransız Tiyatrosu salonlarında yaptı. Bu sergi, şimdiye kadar Türkiye'de açılan sergilerin hiç birinin kazanamadığı bir rağbete mazhar oldu. Hınca hınç dolan tiyatro salonunun açılış günü Necip Fazıl Kısakürek Beklenen Sanatkâr mevzulu bir konferans vermiş ve grup azasından ressam Elif Naci bir müshabe yapmıştır.

Altıncı sergi, Ankara'da Sergievinde 1935 senesi şubatının birinci gününe başkentin bütün resmi ve mühim simalarının huzuru ile açılmıştır. 200 parça eserin teşhir edildiği bu serginin açılış töreninde Necip Fazıl Kısakürek konferansını tekrar etmiş, ressam Nurullah Berk "d" grubunun faaliyet ve gayesini izah etmiştir.

Yedinci sergi, İstanbul'da 28 Kânunsani 1939'da Güzel Sanatlar Akademisi'nde, Akademi Müdürü Burhan Toprak'ın takdimi ile açılmıştır. Büyük bir kalabalığı toplamış olan bu sergide "d" grubu kadrosunun Halil Dikmen, Eşref Üren, Eren Eyüboğlu, Arif Kaptan ve Salih Urallı'nın iltihakiyle on ikiye yükseldiğini gördük. Bu sergi bilhassa münevver muhitin ve matbuatın çok geniş alâkasını çekmiştir.

Sekizinci sergi, 3 Şubat 1940'ta Beyoğlu Halkevi'nin alt kat salonlarında yine on iki kişilik bir kadro ile açılmış fakat yerin kifâyetsizliği yüzünden az eser teşhir edilebilmiştir.

Dokuzuncu sergi, 25 İkincikânun 1941'de Akademide açılmıştır. Sergi hakkında yazı yazan bütün muharrirler bu serginin grubun en olgun tezahürü olduğunda ittifak etmişlerdi. "d" grubuna sergide yeniden dört sanatkar iltihak etmiş bulunuyor: Ressam Hakkı Anlı, Sabri Berkel, Fahrünnisa Zeid ve heykeltıraş Nusrat Suman.

1942 senesi dünya harbinin en hareketli ve nazik devresinde "d" grubuna mensup sanatkarlardan bir kısmı askere alınmış bulunuyorlardı. Bu itibarla toplu bir halde sergi yapılamadı. "d" grubu azaları faaliyetlerine ferdi hareketlerle devam ettiler.

"D" Grubu İkinci sergisi: Beyoğlu Halkevi (19 Ocak 1934)

1943 senesinde "d" grubu onuncu sergisini Güzel Sanatlar Akademisi salonlarında 23 Kânunusani'de açtı. Sergide Akademi Müdürü Burhan Toprak Türk Resmi ve "d" Grubu isimli bir konferans verdi. Sergi açıldıktan sonra bir hafta sonra Bedri Rahmi Eyüboğlu Şiir ve Resim, Nurullah Berk Resim Zevki isimli iki konferans daha verdiler. Bu, Türkiye'de sergilere yeni bir hususiyet veren bir tezahürdü. Bu sene zarfında "d" grubu Londra'da da bir sergi açmaya teşebbüs etmiş lakin bazı müdahaleler yüzünden teşebbüs tahakkuk ettirilememiştir.

10 Mayıs 1944'te açılan "d" grubunun on birinci sergisi en parlak sergilerden biri oluyordu. Çünkü bu sergi aynı zamanda dünyanın en tanınmış sanatkârlarından Fransız ressamı Bonnard'a bir cemile idi. Filhakika büyük sanatkârın bir tablosu serginin şeref mevkiiini işgal ediyordu. "d" grubunun Bonnard'a karşı gösterdiği bu kadirşinaslığı takdir eden Güzel Sanatlar Akademisi Resim Kısmı Şefi tanınmış Fransız ressamlarından Leopold Levy bu hissini teyit maksadıyla sergiye dört eseri ile iştirak etti.

Grubun on ikinci sergisi 1945 Şubat ayında Beyoğlu'nda İsmail Oygur Galerisi'nde açıldı.

Aynı sene temmuz ayında Güzel Sanatlar Akademisi'nde grup on üçüncü sergisini açtı. Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel sergiyi bir nutukla takdim etti.

1946 senesinde on dördüncü sergisini açan "d" grubu bu sergisi ile en klâsik çehresini arz ediyordu. Bütün matbuat grubunun bu sergisi ile aleyhindeki dedikodulara nihayet verdiği müşahade etti. Bu hadise Türk Resim tarihinde bir dönüm noktası teşkil eder.

Şimdi aralarına en son giren Zeki Kocamemi ile aza sayısı on beşe varmış bulunan "d" grubu, on beşinci kuruluş yılını tes'it ederken mensuplarının ferdi sergilerinden gayri toplu bir halde, her mevsim yıllık bir sergi açmak ananesini de devam ettirerek on beşinci sergisini idrak ediyor.

"D" GRUBU VE TÜRKİYE'DE RESİM — Ekim 1947

"D" Grubu üçüncü sergisi: Taksim Dağcılık Kulübü (8 Haziran 1934)

"D" Grubu sekizinci sergisi: Beyoğlu Halkevi (3 Şubat 1940)

"D" Grubu dokuzuncu sergisi: Güzel Sanatlar Akademisi (25 Ocak 1941)